

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Кафедра фінансів

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з
навчально-методичної роботи

Карина МАШКАЛО

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

Завідувач кафедри фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Ольга ПОЛТІНІНА

Харків
2023

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.е.н., професор, професор кафедри фінансів Ірина ЖУРАВЛЬОВА

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Світлана ЛЕЛЮК

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів Ольга ПОЛТІНІНА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Програму схвалено на засіданні кафедри фінансів

Протокол засідання кафедри від «28» серпня 2023 року, №1

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ольга ПОЛТІНІНА

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ольга ПОЛТІНІНА

Дію робочої програми пролонговано: на 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри ФІНАНСІВ

_____ Ірина ЖУРАВЛЬОВА

Гарант освітньо-професійної програми фінанси і кредит

_____ Ольга ПОЛТІНІНА

ВСТУП

Практика є обов'язковим компонентом підготовки фахівців із вищою освітою. Практика здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність її проведення.

Робоча програма науково-дослідної практики складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок».

1. Характеристика, мета, завдання та результати науково-дослідної практики

1.1. Характеристика науково-дослідної практики

Кількість кредитів	Загальна кількість годин				Вид контролю	Семестр
5	150				Звіт	8
	З них:					
	лекцій	практичні	лабораторні	самостійна робота		
	2	6	28	114		

1.2. Мета науково-дослідної практики – набуття вмінь адаптувати теоретичні положення, методичний інструментарій, викладених у спеціальній літературі, передовий досвід підприємництва до умов діяльності конкретного підприємства, установи, організації; закріплення практичних навичок у проведенні економічного дослідження, формування його інформаційного, облікового або фінансового та методичного забезпечення, з огляду на сутність проблем, що вирішують, та обмежень, пов'язаних із діяльністю конкретного підприємства, установи, організації; розвиток навичок і вмінь щодо інформаційно-аналітичної, облікової та консалтингової діяльності для вирішення проблем функціонування підприємницьких структур у сучасних умовах господарювання; упровадження науково обґрунтованих рекомендацій і пропозицій у діяльність державних органів влади та управлінь різних рівнів.

1.3. Основні завдання та результати науково-дослідної практики

Основним завданням науково-дослідної практики є формування загальних та спеціальних компетентностей, які потрібні для майбутнього фаху. Пройшовши практику, здобувачі освіти мають досягти результати відповідно до освітньо-професійної програми

Спеціальні компетентності (СК)	Загальні компетентності (ЗК)	Програмні результати навчання (ПР)
-	ЗК06	ПР01; ПР18
СК09	-	ПР06; ПР08; ПР10; ПР11
СК04	-	ПР10
СК02	-	ПР12

СК11	-	ПР17; ПР23
СК01	-	ПР18
-	ЗК01	ПР19
-	ЗК12	ПР19
СК10	-	ПР19

де:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК12 Здатність працювати автономно.

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2. Зміст та організація проведення науково-дослідної практики.

Науково-дослідна практика проводиться в структурних підрозділах Університету у відповідності до графіку навчального процесу на відповідний навчальний рік.

3. Індивідуальні завдання з практики включають:

формування звіту за результатами проходження науково-дослідної практики;

подання на кафедрі друкованого примірника статті з візою наукового керівника;

подання на кафедрі друкованого примірника тез доповідей із візою наукового керівника;

захист звіту за результатами проходження науково-дослідної практики.

4. Вимоги до звіту з науково-дослідної практики.

Основні завдання науково-дослідної практики:

визначення теми науково-дослідної роботи;

визначення основної бази інформаційних джерел наукового дослідження, реферативний огляд наукових матеріалів;

використання інструментарію аналізу джерел інформації;

складання плану науково-дослідної роботи; здійснення наукового аналізу досліджуваних матеріалів, оформлення вступу;

оформлення остаточних результатів дослідження, формування висновків;

написання наукової статті за темою дослідження; написання тез доповідей за темою дослідження.

Кожний підрозділ будь-якої наукової роботи або статті має містити певні етапи наукового дослідження, які можна розкласти на такі основні компоненти: ставлення проблеми; актуальність дослідження; зв'язок авторського доробку з важливими науковими та практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячено означену статтю; наукова новизна; методологічне або загальнонаукове значення; виклад основного матеріалу; головні висновки; перспективи використання результатів дослідження.

Актуальність дослідження – це відображення важливості дослідження того чи іншого питання в цей момент часу, у сучасних умовах, у конкретній ситуації тощо. З опису актуальності дослідження має бути зрозумілим ступінь значущості цього дослідження, його необхідності та практичної або теоретичної цінності.

Наукову новизну отриманих результатів не має бути зведено до простого переліку встановлених фактів, ідей, закономірностей, вона має розкривати головну наукову концепцію автора, давати наукове пояснення його досліджень у новому якісному та кількісному аспектах (розвиток відомих ідей, відкриття нових законів, явищ, закономірностей, наукове обґрунтування нових методів розрахунку, вимірювань, технічних рішень та ін.).

Титульна сторінка звіту з науково-дослідної практики містить: найменування вищого навчального закладу та випускової кафедри; дані про автора роботи; науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника від університету; науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника бакалаврської дипломної роботи; місто, рік. Виконується на аркуші формату А4 зі всіма підписами (здобувача, керівника від університету, керівника дипломної роботи, завідувача кафедри).

Звіт з науково-дослідної потрібно оформити у друкованому вигляді на аркушах формату А4, ілюструвати графіками, схемами тощо з урахуванням

специфічних вимог. Обсяг роботи – не менший ніж 20 сторінок. Поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє й нижнє – по 20 мм. Текст розташовується з вирівнюванням по ширині сторінки в автоматичному режимі, не допускає перенесення слів. Абзац устанавлюється автоматично, однаковий по всій роботі. Шрифт – 14 Times New Roman, колір – чорний, середньої жирності. Міжрядковий інтервал – 1,3.

На початку текстової частини – титульний аркуш, на якому має бути підпис керівника практики й дата перевірки звіту, що є підставою для допуску здобувача до його захисту.

Другий аркуш – зміст звіту, де зазначено його розділи. Слово «ЗМІСТ» друкують великими літерами й розташовують по центру сторінки. У правій частині листа вказують номери сторінок, із яких починають розділи звіту.

Третій аркуш – ВСТУП. Так пронумеровано сторінки звіту, номер аркуша – 3, однак його передбачають, але не проставляють на цьому аркуші. Нумерацію сторінок проставляють у правому верхньому куті четвертої сторінки звіту.

Кожен розділ наданого звіту починають із нової сторінки. Назви розділів відокремлюють від основного тексту двома міжрядковими інтервалами. Між текстом, рисунками, таблицями використовують пропуск – один міжрядковий інтервал. До рисунків у звіті належать: схеми, діаграми та графіки, які подають безпосередньо після тексту, де їх уперше згадують, або на наступній сторінці. Ілюстрації обов'язково мають бути наявними у звіті. Їх може бути створено самостійно або запозичено з інших літературних джерел, але з авторськими доповненнями або змінами. Усі ілюстрації повинні мати єдине позначення «Рис.».

Таблиці у звіті використовують для подання цифрових даних, а також окремих фрагментів тексту, зокрема, матеріалу, де наведено порівняльні характеристики будь-якого предмета чи явища. Над таблицею розташовують слово «Таблиця» і її номер у правому верхньому куті; нижче розташовують назву таблиці по центру сторінки. Кожну таблицю розміщують у тексті звіту після першої згадки про неї, а якщо на цій сторінці місця для таблиці недостатньо, то її переносять на наступну сторінку. Наведений матеріалу таблицях має бути доказовою базою для висновків і рішень.

Після викладення основного матеріалу звіту здобувач формулює загальні висновки за роботою. Висновки починають із нової сторінки, де слово «ВИСНОВКИ» та текст висновків оформлюють, згідно зі вказаними вимогами оформлення структурних елементів звіту.

Перелік використаних джерел має бути наведено після висновку з нової сторінки. Перелік джерел розташовують з окремої сторінки за абеткою.

Додатки до звіту розміщують у кінці роботи після переліку використаних джерел і відокремлюють від основної частини звіту сторінкою з назвою по центру – «ДОДАТКИ» (друкують великими літерами) і порядковим номером сторінки у правому верхньому куті аркуша. Наступні сторінки додатків не нумерують.

Додатки варто позначати послідовно великими літерами української або російської абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад «Додаток А», «Додаток Б». Ілюстрації, таблиці, формули й рівняння слід нумерувати в межах кожного додатка, наприклад, «Рис. А.3», «Таблиця Б.2», формула (Д.5).

5. Підбиття підсумків науково-дослідної практики.

Після закінчення терміну практики здобувачі звітують про виконання програми практики та індивідуальних завдань. Звіт оформлюється відповідно до вимог встановлених кафедрою.

Письмовий звіт, підписаний і рецензований безпосередньо керівником бакалаврської дипломної роботи, подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт практики захищається здобувачем перед комісією, призначеною завідувачем кафедри. До складу комісії входять керівники практики від кафедри, викладачі кафедри, які викладали спеціальні дисципліни. Комісія приймає звіт у здобувачів у навчальному закладі.

Диференційована оцінка за практику виставляється у відомість обліку поточної і підсумкової успішності та в індивідуальний навчальний план здобувача за підписами членів комісії. Оцінка за практику враховується при призначенні рейтингової позиції здобувача.

У разі отримання менше ніж 59 балів за звіт з практики здобувач вищої освіти має право на два її перезахисту перед комісією. Здобувачі вищої освіти, які не захистили в призначений термін звіти з практики, мають академічну заборгованість.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедри.

6. Критерії оцінювання результатів науково-дослідної практики.

Оцінка результатів проходження та захисту практики проводиться за 100- бальною системою оцінювання результатів навчання, прийнятою в Університеті. Підсумкова кількість балів, отримана здобувачем вищої освіти за результатами проходження практики враховує:

- відгук керівника від бази практики;
- відгук керівника бакалаврської дипломної роботи;
- презентацію здобувачем вищої освіти результатів проходження практики під час захисту звіту;
- відповіді на запитання.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання результатів навчання
90-100	Звіт про проходження практики і щоденник практики оформлені у відповідності до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін; звіт містить елементи новизни, має практичне значення; здобувач оволодів навиками дослідної роботи: збору інформації, аналізу, формулювання висновків, пропозицій; відповідь здобувача вищої освіти на питання членів комісії вичерпна.

82-89	Програма практики розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту, щоденника; здобувач на захисті продемонстрував добрі знання, відповів на запитання членів комісії.
74-81	Мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту та щоденника; опущені граматичні та стилістичні помилки; мають місце неточності у розрахунках при проведенні аналізу; на захисті здобувач продемонстрував задовільні знання; відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.
64-73	Звіт про проходження практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в повному обсязі, на захисті здобувач проявив повне незнання досліджуваного об'єкта, не зумів задовільно відповісти на поставлені запитання членів комісії.
60-63	Здобувач допустив суттєві помилки при вирішенні завдань науково-дослідної практики, неспроможний дати пояснення виконаних розрахунків; звітні документи оформлені з помилками; оцінка керівника з практики та характеристика свідчать про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетенціями.
35-59	Звіт подано керівникові на перевірку з порушенням термінів; виконаний із суттєвими запозиченнями інформаційно-теоретичного матеріалу; оформлення звіту не відповідає вимогам; зміст звіту не розкрито.
1-35	Відсутні звітні документи: звіт, щоденник з практики та характеристика.

7. Рекомендована література

Основна

1. Алексеєнко І. І. Інвестування [Електронний ресурс] : навч. посіб. / І. І. Алексеєнко, О. В. Слущка ; ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 205 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23736>.

2. Кузенко Т. Б. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник / Т. Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 123 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25172>.

3. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко [та ін.]; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>.

4. Хвостенко В. С. Фінансовий інжиніринг [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В. С. Хвостенко, Л. О. Меренкова, М. Ю. Агапова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 119 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24504>.

5. Юшко С. В. Практикум із бюджетної системи [Електронний ресурс] : навч. посіб. / С. В. Юшко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 187 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23337>.

Додаткова

6. Арутюнян С. С. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. / С. С. Арутюнян, М. І. Юргачова та ін. ; за заг. ред. С. С. Арутюнян, М. І. Юргачова. – Харків : «Діса плюс», 2020. – 312 с.

7. Білик О. І. Страховий менеджмент : навч. посіб. / О. І. Білик, О. І. Савчин. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2019. – 303 с.
8. Верланов Ю. Ю. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Ю. Ю. Верланов. – Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 336 с. 46
9. Інвестування : підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. Л. Сазонець, В. А. Федорова, А. Ю. Гладченко. – Львів : Новий світ-2000, 2019. – 388 с.
10. Інформаційні системи та технології : монографія / за заг. ред. В. С. Пономаренка. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2019. – 212 с .
11. Ковальчук Н. О. Фінансовий аналіз : навчальний посібник / Н. О. Ковальчук, Л. С. Гаватюк, Н. І. Єрміїчук. – Чернівці : Чернівецький національний університету ім. Ю. Федьковича, 2019. – 334 с.
12. Мороз Е. Г. Податковий менеджмент : навч. посібник / Е. Г. Мороз. – Рівне : НУВГП, 2020. – 412 с.
13. Піхоцький В. Ф. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. / В. Ф. Піхоцький, О. М. Піхоцька. – Львів : Вид-во Львів. Політехніки, 2018. – 483 с.
14. Сіренко Н. М. Страховий менеджмент : навч. посіб. / Н. М. Сіренко, О. І. Мельник. – Миколаїв : МНАУ, 2020. – 180 с.
15. Стратегічне управління. Антикризове управління : навч. посіб. / О. М. Кібік та ін. – Одеса : Фенікс, 2019. – 203 с.
16. Фінансова аналітика. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Фінанси і кредит" першого (бакалаврського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. М. М. Берест ; ХНЕУ ім. С. Кузнеця. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. – 49 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/30339>.

Інформаційні ресурси

17. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України. – Режим доступу : <https://www.drs.gov.ua/>.
18. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
19. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
20. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
22. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – Режим доступу : <http://www.nssmc.gov.ua>.
23. Положення про організацію практики студентів у Харківському Національному Економічному Університеті імені Семена Кузнеця: ухвалене Протоколом Вченої ради ХНЕУ ім. С. Кузнеця № 1 від 24.01.2022 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/Polozhennya-pro-organizatsiyu-praktyku-studentiv.pdf>.

24. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс] : постанова НБУ № 368 від 28.08.2001. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page>.

25. Про затвердження Методики проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій [Електронний ресурс] : наказ Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.1997 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text>.

26. Modeling Systems with UML [Electronic resource]. – Access mode : http://akira.ruc.dk/~keld/teaching/OOP_e09/uml_modeling.pdf. 26. Noran O. S. Business modeling: UML vs. IDEF [Electronic resource] / O. S. Noran. – Access mode : <https://web.fe.up.pt/~jpf/teach/ERSS/UMLvsIDEF.pdf>.